

EDUSKUNNAN
LAKIVALIOKUNTA

Helsingissä,

24 päivänä marraskuuta 1981

Lausunto n:o 3

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on 3 päivänä marraskuuta 1981 päivätyllä kirjeellään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt lakivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 189 laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Maija-Leena Sarkko valtiovarainministeriöstä, lainsäädäntösihteeri Salme Kandolin oikeusministeriöstä, esittelijäneuvos Paavo Haapasalo oikeuskanslerinvirastosta, osastopäälliköt Auvo Nieminen ja Matti Kärmeniemi verohallituksesta, varatuomari Timo Karppinen Keskuskauppakamarista ja oikeustieteen kandidaatti Jorma Ketonen Veronmaksajain Keskusliitosta.

Lakivaliokunta esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että leimaverolakiin lisättäisiin salassapitovelvollisuutta koskevat säännökset, jotka pääpiirteiltään vastaisivat verotuslaissa olevia säännöksiä. Tämän lisäksi ehdotetaan useita muutoksia leimaveron perimistä koskeviin säännöksiin. Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1982 alusta.

Valiokunta on käsitellyt hallituksen esitystä toimialansa perusteella vain leimaverolakiin lisättäväksi ehdotettujen salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten eli 100 c ja 100 d §:n osalta.

Periaatteellisen kannanottonsa osalta valiokunta viittaa mietintöönsä n:o 3 vuoden 1980 valtiopäiviltä hallituksen esityksen johdosta laiksi verotuslain 132 §:n ja laiksi liikevaihtoverolain 73 §:n muuttamisesta. Tuossa yhteydessä valiokunta asiaa käsitellessään erityisesti paneutui lakiehdotuksen aiheuttamiin tietosuojaongelmiin kiinnittäen huomiota siihen,

että yleiset säännökset viranomaisten välisestä tietojen vaihdosta sekä yksilön tietosuojaa koskevat yleiset periaatteet ovat lailla sääntelemättä. Valiokunnan mielestä hallituksen olisi periaatteessa tullut selvittää nämä kysymykset ensin ja vasta sitten ehdottaa kysymyksessä olleen erityislain säätämistä. Valiokunta piti tärkeänä tietosuojalainsäädännön, viranomaisten välistä tietojen vaihtoa koskevan lain sekä liike- ja yhteisörekisterilain aikaansaamista mahdollisimman pian. Valiokunta piti kuitenkin ehdotettua erityislainsäädäntöä tarpeellisena sen myönteisten puolien takia ja puolsi lakiehdotusten hyväksymistä esitettyään säännöksiin useita välttämättöminä pitämiään muutoksia, joilla verovelvollisen tietosuojaa parannettiin.

Kun nyt puheena olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on leimaverolain yhdenmukaistaminen verotuslain ja liikevaihtoverolain salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten kanssa, valiokunta katsoo, että myös tämän esityksen antamista voidaan pitää perusteltuna ja salassapitovelvollisuutta koskevia leimaverolain säännöksiä tarpeellisina.

Valiokunta ei ole kuitenkaan voinut hyväksyä säännösehdotuksia sellaisinaan, vaan pitää niiden täsmentämistä tietosuoja- ja tietojen vaihtamisen vuoksi välttämättömänä. Näin ollen valiokunta puoltaa ehdotettujen salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten hyväksymistä seuraavin yksityiskohtiin kohdistuvien huomautuksien.

*Tietojen antaminen salassapidettävistä
asiakirjoista — 100 c §*

Ehdotettu 100 c § vastaa pääpiirteissään verotuslain 132 §:ää (361/80) ja liikevaihtovero-

lain 73 §:ää (362/80). Pykälän 3 ja 4 momenteissa on kuitenkin eräitä poikkeavuuksia mainittuihin säännöksiin verrattuna.

3 mom. Tässä momentissa ei edellytetä "erityisen syyn" olemassaoloa sille, että verohallitus voisi määrätä leimaverolaskelmista ilmeneviä tietoja annettaviksi viranomaisille muulloinkin kuin aiemmissa momenteissa säädettyissä tarkoituksissa. Esityksen perusteluissa ei selvitetä, miksi tietojen antaminen verotus- ja liikevaihtoverolaista poiketen ehdotetaan jätettäväksi verohallituksen vapaaseen harkintaan. Säännöksen tarvetta on perusteltu vain käytännössä ilmenneellä tarpeella saada asunotosakkeiden luovutuksista tehdyistä leimaverolaskelmista tietoja asuntojen hintatason selvittämiseksi. Valiokunta pitää säännöstä tietosuojan kannalta arveluttavana. Tämän vuoksi ja kun asuntojen hintatason selvittämiseksi tarvitaan lähinnä tilastotyyppistä tietoa ja selvitystä, valiokunta katsoo, että 3 momentin loppuosan säännös on esitetyn tarpeen hoitamiseksi riittävä, varsinkin jos säännökseen lisätään sana "selvitys" (... tilastollista tai tieteellistä tutkimusta tai selvitystä varten...). Näin ollen valiokunta ehdottaa, että momentin ensimmäinen lause poistetaan.

4 mom. Momentissa ehdotetaan, että tietojen edelleen luovuttamiseen olisi saatava verohallituksen lupa. Verotus- ja liikevaihtoverolain mukaan edelleen luovuttamisesta määrää se viranomainen, joka tiedot antaa. Syitä erilaiselle menettelylle ei hallituksen esityksessä mainita. Kun ehdotetun kaltainen lupamenettely vaikuttaa turhaa byrokratiaa lisäävältä, valiokunta ehdottaa käytettäväksi samaa muotoa kuin verotuslaissa.

Salassapitovelvollisuus — 100 d §

Voimassa olevassa lainsäädännössämme on yli 250 salassapito- ja vaitiolosäännöstä. Suoritettun selvityksen perusteella on todettu, että nämä säännökset on annettu yhdeksän eri intressiryhmän suojaamiseksi. Uusia salassapitosäännöksiä annettaessa on pyritty määrittelemään ne intressit, joiden suojaamiseksi säännökset annetaan, ja vältetty epämääräisiä käsitteitä kuten "asian laatu". Valiokunta ehdottaa, että tämän periaatteen mukaisesti hallituksen esityksen sanonta "taloudellisesta asemasta tai liikesuhteista taikka seikasta, joka lain tai erityisen määräyksen mukaan nimenomaan tai

asian laadun vuoksi ilmeisesti on pidettävä salassa" korvataan sanonnalla "henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka ammattitai liikesalaisuudesta".

Leimaverotus välillisenä verotuksena on luonteeltaan lähempänä liikevaihtoverotusta kuin välitöntä tulo- ja varallisuusverotusta. Täten leimaverolain vaitiolovelvollisuutta koskeva säännös on paremmin rinnastettavissa liikevaihtoverolain kuin verotuslain vastaavaan säännökseen. Yhdenmukaisesti liikevaihtoverolain 74 §:n kanssa valiokunta ehdottaakin, että nyt puheena olevassa 100 d §:ssä salassapitovelvollisuuden säätämisen lisäksi kiellettäisiin käyttämästä salassapidettäviä tietoja yksityiseksi hyödyksi.

Seuraamukset salassapitovelvollisuuden rikkomisesta — 101, 101 a ja 101 b §

Hallituksen esityksen perusteluissa ei lainkaan ole selvitetty salassapitovelvollisuuden rikkomisen seuraamuksia. Tältä osin valiokunta toteaa seuraavaa. Salassapitovelvollisuuden rikkomisesta rangaistaisiin virkamiehiä rikoslain 40 luvun 19 a §:n nojalla ja muita kuin virkamiehiä leimaverolain 101 §:n nojalla. Verotus- ja liikevaihtoverolain sanktiosäännöksiin verrattuna on muihin kuin virkamiehiin sovellettava rangaistusasteikko leimaverolaissa erilainen. Leimaverolain 101 §:n nojalla voidaan tuomita vain sakkoa, kun taas verotus- ja liikevaihtoverolain vastaava rangaistusuhka käsittää myös kuuden kuukauden vankeusrangaistuksen.

Käytännössä rangaistusta tuomittaessa asteikon erilaisuudella tuskin olisi suurta merkitystä. Kun rangaistusuhka kuitenkin vaikuttaa siihen, kuinka vakavaksi rikos yleisessä tietoisuudessa mielletään, valiokunta pitää tärkeänä, että seuraamus leimaverolain salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on sama kuin verotuslain ja liikevaihtoverolain mukaan. Tämän vuoksi erilliset rangaistussäännökset ovat valiokunnan mielestä myös leimaverolaissa tarpeellisia. Valiokunta ehdottaa, että ne kirjoitetaan verotus- ja liikevaihtoverolain sanktiosäännöksiä vastaaviksi siten, että virkamiesten osalta viitataan rikoslakiin ja muiden kuin virkamiesten osalta otetaan säännökset leimaverolakiin. Uusien rangaistussäännösten ottaminen leimaverolakiin johtaa myös lain 101 §:n muuttamiseen siten, että sen soveltamisalasta olisi suljettava salassapitovelvollisuuden rikkominen.

Johtolause

Valiokunta toteaa, että edellä ehdotetut uudet seuraamussäännökset 101 a ja 101 b § sekä näistä johtuva 101 §:n muuttaminen aiheuttavat lakiteknisiä tarkistuksia lakiehdotuksen johtolauseeseen.

Edellä lausutun perusteella lakivaliokunta kunnioittaen esittää lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät, leimaverolakiin lisättäväksi ehdotetut salassapitovelvollisuutta koskevat säännökset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

100 c §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
(Poist.) Verohallitus voi (poist.) määrätä leimaverolaskelmat tai niistä ilmenevät tiedot annettavaksi tilastollista tai tieteellistä tutkimusta tai selvitystä varten tällaista tutkimusta suorittavan viranomaisen tai henkilön käytettäväksi.

Veroviranomaisilta tämän pykälän nojalla saatuja tietoja saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tietoja ei saa luovuttaa edelleen, ellei toisin ole säädetty tai tietoja annettaessa niin määrätty.

100 d §

Joka virassaan tai julkisessa toimessaan taikka 100 c §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa on verotusta varten annetuista tiedoista tai asiakirjoista saanut tietää toisen henkilökohtaisista

oloista, taloudellisesta asemasta taikka ammattitai liikesalaisuudesta, ei saa sivulliselle luvattomasti ilmaista eikä käyttää yksityiseksi hyödykseen näin saamiaan tietoja.

101 §

Jos joku muu kuin asianomainen virkamies muulla tavoin, kuin 100 tai 101 b §:ssä on mainittu, rikkoo tämän lain säännöksiä taikka niiden soveltamisesta annettuja määräyksiä, rangaistakoon (poist.) sakolla. Hänet voidaan myös velvoittaa sakon tai vankeuden uhalla täyttämään velvollisuutensa taikka, jos se ei enää ole mahdollista, korvaamaan valtiolle se määrä, mikä leimaveroa on jäänyt suorittamatta.

101 a § (uusi)

Jos verotusta toimittava tai muu virkamies tämän lain mukaan hänelle kuuluvassa tehtävässä ilmaisee siinä saamansa, salassa pidettävän tiedon tai käyttää tällaista tietoa yksityiseksi hyödykseen, rangaistakoon niinkuin rikoslain 40 luvussa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuna virkamiehenä pidettäköön myös sitä, joka on määrätty tilapäisestikin olemaan apuna verotuksessa.

101 b § (uusi)

Jos muu kuin 101 a §:ssä tarkoitettu henkilö luvattomasti ilmaisee, mitä hän 100 d §:n nojalla on velvollinen pitämään salassa, tai käyttää tällaista tietoa yksityiseksi hyödykseen, hänet on tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Lakivaliokunnan puolesta:

Ingvar S. Melin

Kaisa Vuorisalo

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Melin, varapuheenjohtaja Suonio ja jäsenet Hirvelä, Jaa-

konsaari, Kuoppa, Mäkyne (osittain), Paakinen, Pesälä, Petäjäniemi, Pukkio, Rautiainen, Rytönen, Skinnari, Starast ja Torikka.

